

Lélekemelő séták a Medves vidékén

Andrásfalvi-Faragó Zoltán: Varázslatos bazaltlepleny

A helyi értékekre figyelő ember lassan már számíthat arra, hogy Andrásfalvi-Faragó Zoltán jószereivel minden évben megajándékoz bennünket egy szemtelket gyönyörködtető, szórakoztatva tanító-nevelő kötettel. 2007 elején éppen azzal, amelyik szokatlan négyzet alakú formátumával és a borítóin különlegesen finom bézs és barna színárnyalatú természetfotóival is felhívja magára a figyelmet. Amelyben Palóccország kimeríthetetlenül gazdag természeti tárházából a Medves-fennsík és peremvidéke – mint egy varázslatos bazaltlepleny – kincseit tárja elénk akadémikusi szintű természetismerettel.

A szerző már az *Előszóféle*ben felkelti a kíváncsiságot, a természet titkainak megismerésére irányuló vágyat. „A nagy síkság hangulatát idéző, lapos vagy alig hullámzó füves pusztán nyír- és nyárfaligetek nőnek a felhagyott legelőkön, a mezei pacsirta énekelve emelkedik a magasba, békák kuruttyolnak a kisebb tavak vagy nagyobb pocsolyák nádas, mocsaras szegélyében. Valahogy tehát ide csöppent egy darabka síkság az Úristen markából”. Hasznos útravalóval lát el a természet világának e táji felfedezéséhez. Felhívja a figyelmet a természet, a történelem és a társadalom ezerszálú, sokszor kibogozhatatlan kötődéseire, rejtett összefüggéseire. Felkészíti olvasóját a természet behatóbb tanulmányozásának titkaira. Utal rá: a természet tünneményeinek, rejtőzködő csodáinak megismerése türelmet, időt és kitartást igényel.

A könyv két nagyobb részből áll. Közel kétharmadnyi terjedelme jellemzően leíró jellegű; ebben a szerző sajátos, a természethez igazodó naptári rendben sétáltatja olvasóját. „Papíron járunk”: márciustól februárig kedvünk szerint állhatunk meg az év bármely időpontjában, s „egyetlen pillanat alatt oda mehetünk, ahol éppen a legtöbb érdekesség kínálkozik.” A kötet második része inkább didaktikus karakterű: egyrészt „hogyan is meglelje bennük a természet szépségét, aki nem rendelkezik gyakorlati tapasztalatokkal...”, másrészt, hogy ismeretet közvetítsen. Itt megismerkedhetünk az egyes földrajzi nevek etimológiájával és üzeneteivel, a népi gazdálkodás fennmaradt emlékeivel, a vidék múltjával.

Már az első belelapozásra szembe tűnik egy szerkesztési újdonság is: a széljegyzetek, amelyek többnyire logikusan kapcsolódnak az aktuális mondanivalóhoz. Andrásfalvi-Faragó Zoltán – újságírói, szerkesztői tapasztalataiból is – jól ismeri az olvasó lélektanát, tudja: a szokatlan vonzza a szemét. Ám a tipográfia ezen eszközét sem öncélúan alkalmazza, sokkal inkább az olvasót szolgálva, hiszen olyan többlet ismereteket nyújt, kiegészítő információkat talál, amelyek elmélyítik „a benti” látni-és mondanivalót, gazdagítják és árnyalják is azokat.

A szerző az év minden hónapját pontosan négy oldal terjedelemben jeleníti meg, lényegében azonos belső struktúrában. Az adott hónap nevét minden

esetben egy két-három szóból álló, többnyire az időszakra jellemző, hangzatos-hangulatos cím követi. Hogy csak a négy évszaktól egy-egy hónapot példaként említsünk: *ÁPRILIS – Rügyfakadás idején; JÚLIUS – Rovarzsongás a fűben; OKTÓBER – Az elmúlás színpompája; JANUÁR – Dermesztő napok időszaka.*

A címek alatt, két hasábból álló kilenc-tíz soros „vezércikkben” olvashatók az adott hónap időjárásának és klímaviszonyainak – minden szeszélyességük ellenére is – többnyire állandónak tekinthető főbb jegyei. Itt és így kiemelve ismerkedhetünk meg a növényzet adott időszakban legpompásabb reprezentánsaival, az állatvilág ez idő tájt leggyakrabban felbukkanó egyedeivel. A szerző már a kezdő hónapban, márciusban „megnyugtatja” az olvasót: „Egy dolog azért biztos: minden évben mást és mást találunk ugyanabban az időpontban!”.

Faragó Zoltán a legapróbb részletekig úgy láttatja a természeti tájat, mutatja be élővilágát, minden mozzanatát és rezdülését is, hogy a teljesség képét vetíti az olvasó elé. Mindent meglát, mindent észrevesz, ami az év tizenkét hónapjában e vidéken él és mozog, mindent regisztrál, ami a természetben történik. Mesél „... szúnyogról és kételtűről, hüllőről és madárról, egérről és vaddisznóról... Gombáról és páfrányról, cserjéről és fáról, a mérsékelt égöv orchideáiról, a kosborokról...” Etimológusi szakszerűséggel, mégis közérthetően magyarázza a földrajzi nevek eredetét és jelentését, bemutatja a „valahavolt vadvilág” bizonyítható emlékeit, feltárja a népi gazdálkodás még felfedezhető részleteit.

A páratlan oldalakon található széljegyzeteiben jobbra térben-tájban kalauzolja olvasóját a szerző. Kezdi a Medves szűkebb-tágabb körülhatárolá-

sával, folytatja dióhéjnyi földtörténeti ismeretekkel. Felidézi a legelők, rétek, erdők flórájának színét, illatát, láttatja a fauna világának képviselőit. Kóstolót kínál a vidék monda- és legenda-világából is. A páros oldalak széljegyzetein az idő síkján sétáltatja olvasóját a szerző. A kvázi kis-almanachban a Medves-vidék rövid története tárul az olvasó elé. Képbe kerül – többek között – Somoskő és Salgó vára, néhány település, köztük „Salgo-Taryan”. Szó esik középkori templomok írásos emlékeiről, vérzivataros időszakokról. Így görgeti a szerző a történelem kerekét napjainkig.

A két széljegyzet történeti és természeti vonulatában és a mintegy védőn átkarolt lényegi mondanivalóban szemünk előtt göbölyödik a Medves világ, válik már-már három dimenzióssá. Amit a szerző mintegy megemel könyvében a 2 x 12 táblán (oldalon) található közel 100 darab színes, faunát, flórát, tájakat ábrázoló, saját művészi felvételével. Hogy a könyv alig több mint 80 oldalán kaleidoszkópszerűen kibontakozhat a Medves és vidéke, az nagyban köszönhető a könyv nyelvezetének: a lényegre törő, metaforákkal humanizált, olvasmányos fogalmazásnak.

Könyvének záró soraiban a szerző – paradox módon – aggodalmát és egyben reményét is kifejezésre juttatja; félti természeti környezetünket, de bízik fennmaradásában, sőt egy emberibb világ eljövételében is: „...hogyan legalább a gyerekek, az unokák életében szebb és jobb, igazságosabb és kellemesebb lesz minden.”

Lélekemelő sétánk végére érve, ajánlom jó szívvel kicsik és nagyok – minden olvasó – figyelmébe és épülésére Andarásfalvi-Faragó Zoltán legújabb kötetét.

(*Dióhéj Könyvműhely, Salgótarján, 2006*)